456

- DAN N. MIHĂILESCU
- SORIN SIGHIŞANU
- FRANZ ROTTENSTEINER

456

CENACLUL S.F. „SOLARIS"
BUCUREȘTI

DAN NICOLAE MIHĂILESCU

Ultimul Phoenix

SORIN SIGHIȘANU

Lasă-mă să-mi pun ochelarii

FRANZ ROTTENSTEINER

Anticipația europeană dincolo de ocean

EMANUEL REICHER

Cronică (en passant fantastică) a șahului (XXXIII)

AL. MIRONOV

Olanda, Belgia și fenomenul s. f.

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta I: DAN NICOLAE MIHĂILESCU
Portrete: CORNELIU BÂRSAN și
ALEXANDRU DIACONU
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

DAN N. MIHĂILESCU

— *autoportret* —

Născut la 15 februarie 1947 în București, Dan N. Mihăilescu obține în anul 1970 diploma de inginer în specialitatea geodezie și sistematizare teritorială. Ca șef de promoție este reținut în învățămînt, exercitîndu-și în prezent funcția de asistent universitar la catedra de specialitate din Institutul de construcții București.

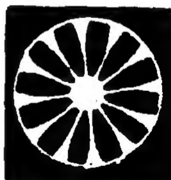
Lectura primelor numere ale Colecției îi deschide universul polivalent al s.f.-ului, devenind în timp un pasionat al genului. Mirajul scrisului se manifestă tot mai puternic, concretizîndu-se în tentative literare, completate prin exprimări grafice ce afirmă aceeași pasiune. Se numără printre primii membri ai cenaclului s.f. din vechea reședință a „Tehnic Club"-ului, este unul dintre animatorii de frunte ai cercului științific O.Z.N. din Capitală, la a cărui activitate a contribuit și cu un studiu care s-a bucurat de interes și peste hotare.

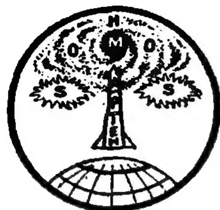
Între anii 1961 și 1968, traiectoria vieții lui D.N.M. va avea o parabolă sportivă (baschet, fotbal și tir, la ultima disciplină cucerind titlul de campion național).

Debutul literar și-l face abia acum, după o lungă perioadă de incubație necesară sedimentării și șlefuirii unor idei s.f., din care transpare — în acest caz — dorința autorului de a prezenta cît mai original, prin mijloacele genului, poate cea mai arzătoare năzuință umană.

Cititorii din străinătate pot face abonamente adresîndu-se întreprinderii „ROMPRESFILATELIA" — Serviciul import-export presă —, București, Calea Griviței nr. 64-66, P.O.B. — 2001.

Colecția „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
editată de revista
Știința și Tehnica
Anul XIX - 15 noiembrie 1973

Ultimul Phoenix

de DAN NICOLAE MIHĂILESCU

Tăcută, noaptea își intinde aripile reci și intunecate peste pinii inzăpeziți, se strecoară pe terasa vilei, lipindu-se umedă și neputincioasă de geamuri.

De partea cealaltă a cristalului, căldura cu miros de rășină călăuzește omul în universul gîndurilor, ademenitoare ca o fata morgana, fascinindu-l prin dansul mistuitor al limbilor de foc, prelinse felin peste ciotul din cămin, care tremură, trozneşte stins.

E plăcut și te îmbie să intri. Tinărul pășește fantomatic, fără să tulbure aerul, rotindu-și privirile prin încăpere : biroul din nuc sculptat, biblioteca din aceeași esență, cu cărțile grele legate în piele, acoperă un perete ; scaunul din lemn, cu muchii dure ce irită spiritul ; jos, două blănuri de urs ; trofeele de cerb sub care odihnește o străveche armă de vinătoare măiestrit ornamentată, pașnică prin tăcerea-i de secole. Și fotoliul... fotoliul din fața căminului, cu pielea neagră-africană, adinc, acaparator. O încăpere din secolul XX locuită la mijlocul mileniului trei.

Omul din fotoliu e mic, cărunt, strivit parcă de un trecut apăsător.

Flăcările îi poleiesc chipul de bronz cu ochi de jar ce plămădesc strigoi, îi strecoară în păr reflexe liliachii.

Tinărul alunecă imaterial spre fotoliu, ingenunchează în spatele lui.

Ciotul geme disperat, năruindu-se într-un nor de scintei.

«Te așteptam.»

Tinărul tresare. Omul de bronz a rămas aceeași statuie, doar gîndul i se zbate între tîmplele noului-venit.

«Așază-te pe blană. Gîndurile tale sînt și ale mele.»

— Nu știu ce vrei, șoptește tinărul, dar celălalt nu-l ia în seamă.

«Val, în zori voi sfîrși un joc, un joc cu mulți participanți printre care noi și Gil. Știu, pe Gil nu-l cunoști... Dar mai bine s-o iau de la capăt. Am cintărit îndelung dacă este sau nu nimerit să cunoști rolul Experimentului Cod în destinul nostru. Cred, totuși, că vei fi cîștigat redobîndindu-ți conștiința de sine.

Ideea experimentului a încolțit în mintea lui Gil cu mulți ani în urmă, cînd și eu mă puteam socoti tînăr. Pe el îl cunosc de cum a deschis ochii în această lume. După terminarea studiilor de genetică a fost cooptat, pe baza unui test, în colectivul Centrului de Biologie Umană. Visul lui de învățăcel : avea posibilitatea să-și materializeze ideile, cel puțin uimitoare pentru proaspeții săi colegi. Intr-o seară rămînem doar noi stăpîni peste laboratoare

și-mi vorbește pentru prima oară despre Experimentul Cod. Așa l-a botezat atunci și așa i-a rămas numele. Reușita unei idei atît de năstrușnice ar fi pus semnul „egal", sau dacă vrei „aproximativ egal", pentru că nimic nu e veșnic între realitate și cel mai frumos vis al omenirii: Tinerețea fără Bătrînețe și Viața fără de Moarte...

Vezi tu, noi am văzut lumina zilei la poalele acestui lanț muntos, Carpații; ne tragem dintr-o seminție cu oameni muncitori, dîrzi și inteligenți, ori aceste virtuți se moștenesc, Val, și iată, unul dintre noi a îndrăznit să forțeze natura spre a dărui oamenilor ceea ce numai basmele cutezau să zugrăvească. Astfel, sub îngăduința, totuși sceptică, a Centrului, Gil obține primele coduri pentru exemplare faunistice inferioare.

Colegii își modifică repede optica, nu mai văd în el un făuritor de himere. Curiozitatea trece în pasiune, iar pasiunea dă aripi noilor noștri colaboratori. Așa stînd lucrurile, s-a trecut destul de repede la coduri de mamifere inferioare. Îți imaginezi acea muncă titanică deee... de „inventariere", dacă vrei, a tuturor celulelor organismului-subiect după caracteristicile funcționale și organizarea lor într-o memorie energo-dinamică, memorie ce avea să redea materiei moarte, primare, viața; mai mult, să refacă subiectul după tiparele sale unicate. Fără efortul acelor oameni minunați o viață nu i-ar fi ajuns să imagineze întreaga filieră inventarierememorizare-reconstituire. Cu siguranță, experiențele ar fi urmat cursul firesc către vîrful piramidei, dar timpul, lotrul ce trebuia înlănțuit, rezista asediului cuibărit în cele mai puternice bastioane biologice. Pentru ființele inferioare durata existenței lor, după reconstituire, depășea cu mult limitele naturale, în schimb la vertebratele cu sistem nervos mai evoluat rezultatele erau negative. Fenomenul petrecut în aceste organisme era mai mult decît curios și bineînțeles nedorit: dacă toate celulele se prezentau ca regenerate, pulsînd de tinerețea mult rîvnită, sistemul neuronal era mult îmbătrînit. În scurt timp, acea hidă plăsmuire a lui Cronos se furișa în întreaga unitate biologică, declanșînd implacabilul declin. Urmează o suită de eșecuri și colaboratorii se retrag fără zgomot. Și așa făcuseră multe... deci, fără reproșuri. Oricît de înzestrați ar fi, nu toți au suflet de pionier... Cine mai cuteza să gîndească la codurile umane?... Și totuși Gil era convins că ne aflăm foarte aproape de victorie, că piedici minore, aparent granitice, ne stau în cale. Am reluat lucrările într-o echipă mult redusă: el, eu și încă cineva...»

Bătrînul își curmă fluxul gîndurilor și pentru prima oară duritatea focului păli în ochii săi. Val aștepta.

«A încercat să-i convingă. În zadar. Era un slab orator. Munca ne-a absorbit din nou. Se impuneau modificări în procesul de reconstituire. Direcția în care trebuia acționat nu se remarca prin claritate, astfel că pînă la primele maimuțe-subiecți cu sistem nervos regenerat experiențele au devorat ani buni din viața noastră. Timpul își lua obișnuitul tribut...

De obicei, victoriile nu lasă mult loc bucuriei, și iată-ne în fața unei alternative. Gil susținea că teoretic omul putea deja să-și

multiplice longevitatea naturală de citeva ori și impunea primele experimentări umane.

Privind celălalt taler al balanței, ne încruntam frunțile. În el se înverșuna una dintre puținele legi ce mai dăinuia, menită să tempereze elanul imprudenților. Pe scurt, prin ea se interzice oricărei inteligențe, de oriunde venită, să pună în pericol, sub orice formă, viața rațională născută sub semnul Terrei. Ei, și-atunci mi-am pus întrebarea: ce faci, renunți tocmai acum sau nesocotești hotărîrea comunității în care trăiești? În varianta celei de a doua alternative, învins sau învingător, urmările nu erau dintre cele mai plăcute; aveai să-ți petreci restul vieții undeva departe de societatea pe care ai ignorat-o prin acțiunile tale. Aspră sentință, dar justă... În altă ordine de idei, cum nici o neplăcere nu se prezintă singură, un accident stupid ne răpește singurul colaborator ce nu dăduse înapoi cînd păream înfrînți.

Oare mai puteam să-l părăsesc pe Gil?... Calea, însă, nu aveam să o declar singur și asta pentru că Gil nu-și făcuse gînduri ca mine. Se situa undeva deasupra realității imediate, așa că a trecut la fapte, întinzîndu-mi o capcană fără scăpare. Cînd a primit refuzul categoric asupra experimentului uman a zîmbit și, cu un calm contrar firii sale impulsive, a recunoscut posibilitatea unui eșec, renunțînd public la experiențele pe om.

Atitudinea lui ciudată m-a pus pe gînduri. Cu adevărat dăduse cu piciorul la atiția ani de muncă anevoioasă cînd se găsea mai aproape ca niciodată de idealul vieții sale? Nu puteam crede. Și din nou nu-mi lăsă răgaz să meditez. Seara am fost chemat la stereovideofon. Cu același zîmbet enigmatic îmi declară că se găsește pe micronava sa în drum spre stațiunea Jupiter-4, unde avea să se odihnească un timp. O dureroasă strîngere de inimă mi-a însoțit bănuiala: Gil vrea să se autocodifice... Neputincios, am rămas cu emoția presimțirilor nefaste: procedeul presupunea transformarea completă a organismului în informație de cod. Două zile mai tîrziu primeam coordonatele de staționare a micronavei și un scurt mesaj prin care Gil îmi solicita discreția. Am decolat imediat. Nava lui am găsit-o gata pentru cuplarea cu a mea. Aveam totuși speranțe... Pătrunzînd în cabina strîmtă, mă copleșea senzația că profanez un cavou. Speranțe deșarte. Pe pupitrul de comandă sclipea sfidător memoratorul de cod. Printre cablurile ce porneau din el ca niște tentacule, spînzurînd jalnic de fotoliul gol, se cernuse un praf fin. Atît, o casetă și cîțiva pumni de colb... Un fapt împlinit. Devenisem involuntar un potențial executor testamentar. Să recunoaștem, un testament cu totul neobișnuit. De fapt, zarurile erau aruncate de Gil pentru mine, așa că douăzeci și una de zile mai tîrziu în această vilă soseau doi bărbați: unul cărunt, cu, celălalt de vreo 35 ani, înalt, bine legat, cu un zîmbet senin pe obrazul tineresc. Părul bogat, veșnic evantai auriu, îi acoperea un colț din fruntea înaltă. Nu cunoștea pe nimeni și mă acceptase ca pe un rău necesar. Pentru el ca și pentru ceilalți aveam să mă ocup o vreme de sănătatea sa zdruncinată în urma unui accident.»

Amîndoi rămîn cufundați în gînduri. Focul își trăiește ultimele clipe ale victoriei lipsite de glorie, repurtate asupra ciotului carbonizat.

— Spune-mi, șoptește Val, cine sînt eu ? Un soi de robotoid în carne și oase, o jucărie vie inferioară totuși ție sau altuia, spionată în cele mai intime gînduri și dirijată prin subconștient de stăpînul ei ? Susții că Gil ți-a lăsat primul cod uman. O moștenire grea și totuși o tentantă mină de aur. Dar a prevăzut el toate consecințele acestei moșteniri ? Știa că-ți vei da osteneala ca experiența să reușească, dar în calculele asupra reacțiilor tale, puteau intra mai mulți parametri decît bănuia. Tu aveai tot ce-ți trebuia : codul lui Gil. Poate că într-un moment de rătăcire, după ce l-ai reconstituit pe Gil, l-ai îndepărtat de propriul său trecut... răpindu-i o parte din memorie... făcîndu-l să se creadă... Val. Val — cel mai bun și supus cobai uman — devenea chezășia gloriei tale. Așadar, sînt Gil sau, mai exact, trupul lui ? Mi-ai vorbit de un joc ce se va încheia în zori. Ce-ai vrut să spui și cum se va sfîrși ? Bătrînul tăcea în continuare ca și cum n-ar fi auzit nimic din ce l-ar fi putut răni. Val urmă ferm, dar lipsit de patimă : Acum, poate ai certitudinea reușitei viitoarelor experiențe, iar ca orator mai abil decît Gil vei convinge totuși Consiliul Mondial. Tu vei rămîne onestul savant cu părul albit, tu care l-ai pierdut pe nesăbuitul ce a crezut în tine.

— Val !, gemu silueta din fotoliu. Tînărul șovăi cîteva momente, apoi reveni netulburat.

— Hai, spune-mi ce se întîmpla cu animalele experiențelor neizbutite ?

De astă dată, bătrînul răspunse prompt :

«După o perioadă, începeau să se descompună de la periferie spre interior. Chinurile la care erau supuși ne-au determinat ca la primele semne de instabilitate să procedăm la dezintegrarea lor.»

Amîndoi rămaseră îndelung tăcuți, fiecare cu frămîntările sale. Într-un tîrziu, Val șopti ca pentru sine :

— S-ar putea să te judec greșit. Să fii oare apăsat de nereușită ? Oare să-mi fi pierdut memoria în cursul reconstituirii, iar tu, biet bătrîn, faci eforturi disperate să mi-o redai ? Sau în zori mă voi preface în colbul din care sînt făcut ? Greu să te judec... Aș vrea să te pot ajuta pentru că nu te urăsc.

«Așteaptă zorii, băiete.»

Incendiate, candelabrele munților își aprind filigranate creste. Făcliile nopții pălesc sub strălucirea astrului, se rostogolesc murind în prăpastii. Tăcută, noaptea își strînge tremurătoarele-i aripi întunecate de peste pinii înzăpeziți. Primele raze pătrund pe terasă, străbat cristalul oprindu-se pe blana de lîngă fotoliu. Val deschise ochii. Ațipise, iar razele buclucașe îi mîngîiau fața înviorîndu-l. Bătrînul era tot în fotoliu. Lumina dimineții se juca în părul cărunt. Val se ridică, se apropie de ușa terasei, lipindu-și fruntea de geamul înghețat. Zăpada strălucește orbitor în soare. Totul cheamă la viață, dar mai ales munții aceștia semeți ce de milenii au rămas colțoși și aspri.

— Rămîi așa, Val, și ascultă fără să mă întrerupi. Caută să înțelegi de la bun început. Ți-am pomenit de tînărul acela cu care colaboram. Pasiunea și sclipirile sale mi-au atras atenția din pri-

mele zile, iar despre accident, exact la ce ne așteptam mai puțin. In fine, părea irecuperabil și totuși m-am pus pe treabă. L-am cîrpit bucățică cu bucățică. Bătrînul vorbea repede, gîfîit, gonit parcă din urmă: Nu avea leziuni de creier, dar șocul instalase o amnezie parțială. Am încercat să-i redau trecutul, mai ales cunoștințele de genetică și, în bună măsură, am reușit, fapt la fel de important pentru amîndoi. Cu siguranță, are să-și revină în curînd. Făcu o pauză ca și cum ar fi obosit vorbind și continuă mai rar: In noaptea aceasta m-am jucat puțin... cu el... Val tresare, se întoarce încet, străpungînd cu privirea întunericul ce mai dăinuia lîngă șemineu. Pe buze îi înflorește un zîmbet. Deci el... Cam dur, e drept... reia bătrînul. Modul în care ai reacționat acum mi-a dat încredere în tine. Trebuia să știu cine ești sau, mai exact, ce devii în situație limită... Codul lui Gil se află în birou... Ți-l încredințez!

Omul acela cărunt pe care abia acum începea să-l cunoască cu adevărat se afla în picioare. Pe blana scăldată în lumină odihnea părul cărunt. O perucă. Doi ochi îl privesc neverosimil de blînd pentru masca îngrozitoare ce-i îngloba, cu pielea neagră și crăpată ca scoarța unui copac secular. De pe țeasta pleșuvă se desprinseseră fîșii din ceea ce fusese odată dermă, lăsînd să se vadă oasele albe ale craniului pe care pulsau greoi arterele sclerozate. Mîinile tremurau ca niște ramuri, carbonizate, în vînt. Val se cutremură. Un om viu în descompunere, gîndi.

— Exact, un om viu în descompunere. Primul experiment al codului uman, evident nereușit. Înțelegi de ce codul lui Gil a rămas neatins; nu puteam risca și, precum vezi, n-am greșit, așa că nu-mi pare rău că i-am nesocotit dorința de a fi el primul. Dacă ai fi putut lucra cu mine am fi reușit, Val, cu siguranță. Semeni atît de mult cu el și pentru asta te-am îndrăgit. Tu poți lupta cu timpul. Dar ferește-te s-o faci singur, cum am vrut noi... Cînd vei fi în stare ocupă-te de codul Gil... Evident, poți refuza, ia-o ca o simplă rugăminte... Tu însuți vei hotărî.

Se apropie de cămin, iar gîndu-i ferm vibră ca o poruncă între tîmplele lui Val.

„Gil e fiul meu!"

Intinse mîna spre grilajul căminului. Patru coloane azurii țîșniră învelindu-l într-o mantie de lumină. Un glob de foc îi ocupase locul. Se micșoră rapid, topindu-se în lumina zilei. În cameră era doar Val. Oare mai putea hotărî singur ce cale va urma?

Lasă-mă să-mi pun ochelarii

de SORIN SIGHIŞANU

Se aşezase la aceeaşi masă cu mine. Privea fix paharul cu apă minerală, mişcindu-şi buzele intr-un fel care mă enerva. Deodată tresări. Se uită pe fereastră şi un fior îi scutură corpul. Mina îi încleştă paharul. Părea cuprins de o panică nefirească. M-am uitat şi eu... Nimeni, nimic demn de remarcat. Doar pe un gard de peste drum, o pasăre işi curăţa cu sirguinţă penajul.

— Domnule, spuneţi repede, pasărea de colo e un porumbel negru ? intrebă el întorcind spre mine o faţă răvăşită.

— Cred că e... o cioară, am răspuns nedumerit.

— Sinteţi sigur că e o cioară ?

— Absolut sigur ! am afirmat intrigat de atitudinea lui stranie, intuind că numai aşa îl linişlesc. În clipa in care i-am răspuns, paharul ii plesni în mină. Cei din apropiere ne aruncară priviri mustrătoare. Deşi in local nu era linişte, sunetul cioburilor parcă m-a zgiriat pe spinare.

Se tăiase. Printre degete i se prelingea singele. Scoase o batistă din buzunarul de la piept şi incercă să se şteargă.

— Vă rog să mă iertaţi ! zise înclinînd uşor din cap, apoi se îndreptă spre toaletă. Chelnerul făcu ordine pe masă. Am avut impresia că mă cercetează pe furiş.

— O sticlă cu vin bun şi două pahare, i-am comandat.

În local mirosea a chiftele prăjite. Era cald, transpiram şi mă enervase întimplarea. Comeseanul meu se reintoarse. Părea cam stinjenit.

— Probabil că vă par oarecum ciudat, zise el mijindu-şi ochii.

Eram iritat. Mirosul de chiftele devenise supărător. Am strimbat din nas şi am turnat în pahare. Ciocnii cu al lui, apoi am inceput să beau cu înghiţituri mici. Îmi plăcea vinul.

— Nu, i-am răspuns, treaba dumneavoastră.

Găsi că e bine să tuşească pentru a scăpa din încurcătură. Totuşi perseveră :

— Mi-a curs ceva singe...

— Se mai intimplă, nu-i ceva grav.

— Să ştiţi că n-am să pot plăti vinul, spuse el dezolat.

— Nici nu v-am cerut. Eu l-am comandat.

— Oricum... aş fi vrut... Am plecat nepregătit de acasă. N-am decit ceva mărunţiş. Intrasem să beau o cafea.

— N-are rost să vă scuzaţi. Nu-mi place să plătesc nemţeşte, i-am răspuns făcind eforturi să nu par plictisit.

— Mă urmăreşte porumbelul negru ! zise el cu un licăr de spaimă în ochi.

— Ce istorie mai e şi asta ?

— A început să mă persecute. Nu vreau să mor...

— Ce-are a face porumbelul cu moartea?
— Nu găsesc explicația. Atita doar că apare cînd trebuie să moară cineva din familia mea. Am rămas singur. E rîndul meu acum.
— Să nu credeți că dacă o să-mi îndrugați verzi și uscate o să vă achitați moral față de mine, am zis, dar imediat mi-am dat seama că făcusem o gafă. Iertați-mă, n-am vrut să vă jignesc!
Eram furios. Cerîndu-mi scuze sporisem gafa. Celălalt nu sesiză. Părea preocupat să-și limpezească gîndurile.
— Înțeleg, ceea ce spun pare incredibil, dar vă asigur că n-am nici un interes să vă mint.
— Așa e, povestiți-mi! am acceptat eu.
— Locuiesc destul de departe de aici. Ieșisem să fac o plimbare, cînd a apărut porumbelul negru. Cum l-am văzut, am rupt-o la fugă pe șosea. Am avut noroc că m-a luat o mașină.
— Și unde aveți de gînd să vă duceți?
— Nu știu. Aștept să plece. Dacă nu mă intilnește, o să mă lase în pace. Pe urmă cred că o să mă înapoiez acasă.
— Nu mi-ați spus clar despre ce este vorba.
— Pasărea asta blestemată a fost groparul familiei mele.
— Groparul?! am exclamat eu intrigat. Cel din fața mea își pusese miinile pe masă. Avea degete lungi, cu unghiile bine îngrijite.
— Într-un fel, da... Eram încă puști. Cotrobăind prin podul casei, am găsit un fel de istoric al familiei. În el se vorbea de porumbelul negru. Prima a murit bunica. Într-o zi, mama a găsit-o moartă. Cînd mama s-a dezmeticit, a văzut porumbelul cocoțat pe pendulă. Nimeni n-a putut să spună cum intrase în casă.
— Ciudat, într-adevăr!
— Foarte, confirmă el încrețindu-și ochii într-un suris convingător. Nu mai văzusem niciodată niște ochi atît de cenușii, dar atît de expresivi.
— Și părinții cum au murit?
— Părinții?... întreabă el visător, mîngîindu-și fața nerasă. Pe obrazul slab i se profilau două cute adînci. Mama a devenit foarte ciudată după moartea bunicii. A început să facă tot timpul curățenie, ca o maniacă. Dacă venea cineva în vizită, și asta se întîmpla destul de des, ștergea în urmă clanțele ușilor cu o bucată de tifon îmbibat în spirt. Într-o zi a apărut din nou porumbelul negru, și mama a murit. Doctorul a zis că de infarct.
— Urîtă boală infarctul! am spus gîndindu-mă la un vecin care n-avea dreptul să se enerveze din cauza asta.
— Da, zise el, mai ales că și tata a murit la fel.
— La fel?
— Și el a fost cuprins de o manie. S-a apucat să cînte la vioară.
Nu văd nimic rău în asta, și apoi bănuiesc că nu cînta prost.
— Aș! Scîrțîia infernal! Zicea că o să ajungă celebru. Pe urmă, cînd făcea pauze, se așeza în fața oglinzii și-și dichisea mustața. Ore-n șir și-o peria, și-o pomăda, găsea că nu e bine aranjată, se spăla și relua totul de la capăt.
— Într-adevăr, era un lucru tare plictisitor.
— Unde mai pui că începuse să se uite după femei.

— Foarte rău, mai ales pentru un om în vîrstă! am dezaprobat eu.

Își scutură fruntea schimbat la față:

— Nu era bătrîn. N-avea decît douăzeci de ani.

— Douăzeci de ani?! am izbucnit. Păi atunci cum de-ți amintești toate lucrurile astea?

— Nu știu prea bine. Eu nu eram decît fotografia bunicului. Stăteam pe etajeră și mă uitam la tata cînd se bărbierea.

Dintr-o dată mă năpădi un val de căldură. Cămașa mi se lipi de corp. Parcă mă aflam în bucătăria circiumii, lingă cuptor. Simțeam că mirosul de chifteluțe devenise sufocant. Cravata îmi apăsa gîtul. Deși de dimineață jurasem să nu mai fumez, am aprins o țigară, trăgînd cu sete cîteva fumuri. Celălalt mă privea liniștit cu ochii săi mari, candizi.

— Să vă spun ceva, mă gîndesc uneori că nu prea sînt normal, zise el și-și trase scaunul mai aproape de masă, luînd un aer ușor misterios și confidențial.

— Adică?

— Nu că aș fi bolnav de ceva special... Mai curînd cred că e vorba de o difuzie.

— Nu înțeleg, am zis enervat de ospătarul care începuse să se foiască pe lîngă noi. Probabil eram niște clienți nerentabili.

— Nici eu nu înțeleg prea bine. Pentru mine spațiul parcă are o calitate specială, pe care aș numi-o ritm. Ritmul ăsta nu e constant, de aceea vorbeam de o difuzie. E clar?

Am făcut un semn vag. Nu pricepeam nimic.

— Uneori văd lucruri ciudate, de parcă aș colinda epocile călare pe o mașină a timpului, dar toate astea nu sînt distinct conturate, ci mai curînd se leagă ca într-un film care curge lent, și figurile se lăbărțează, iar mie mi se pare că fac parte din ele, ori mi le amintesc, sau dracu știe ce se întîmplă cu mine și cu ele! se răsti el vînăt la față.

M-am speriat. Pe frunte i se zbătea puternic o venă.

— Nu te enerva! l-am rugat strîngîndu-l ușor de mînă. Dumneata ești un om deosebit. Ce sens are să-ți faci astfel de probleme?

Închise ochii și păru că face un uriaș efort pentru a se stăpîni.

— Privește! zise descoperindu-și urechea dreaptă de sub părul cam mare, neatins de mult timp de foarfecele frizerului. Am observat că în ureche are un fel de minicască asemănătoare celor pe care le poartă surzii, legată cu un fir care se prelungea spre tîmplă, ieșind parcă de sub piele. Acum nu sînt conectat, șopti el cu o grimasă de durere întipărită pe chip.

— Vă doare capul? Să vă dau un calmant? l-am întrebat.

— Nici dacă aș lua o sută de pilule, tot nu mi-ar trece. Durerea are o altă sursă. Trebuie să mă conectez...

— Nu-nțeleg, am spus privindu-l cum apasă un mic bumb al cămășii.

Deodată se liniști ca prin minune.

— Acum mi-e mai bine. Pot vorbi normal, fără să bat cîmpii. Citiți literatură științifico-fantastică?

— Îmi pare rău. În general, am timp numai pentru scurte romane polițiste.

— Mda, făcu el. Ce-ați zice dacă v-aş spune că sînt considerat cel mai bun scriitor de anticipație ?

Am dat din umeri indiferent.

— Nu vă cunosc totuşi.

— Aşa este, deşi nu mă consider că aş fi. Am motivele mele temeinice.

— Dacă publicul crede că sînteți mare, nu puteți să vă contestați. Știți zicala aceea : cînd zece inşi spun despre tine că eşti nebun, înseamnă că eşti.

— Ba nu, mă contrazise el ridicînd tonul. Tot ce-am scris n-a fost decît o copiere exactă a unor întîmplări petrecute aievea.

— Cine a scris aceste întîmplări ? am întrebat făcînd eforturi să mă concentrez.

— Eu, dar, de fapt, transcriam ce vedeam.

— Ce vedeați ?! am întrebat furios şi sătul de confuzia în care mă aflam.

— Mai demult îmi plăcea să umblu prin munți de unul singur. O dată m-am rătăcit şi am fost martorul unei întîmplări care a lăsat urme. Am văzut cum din cer coboară un vehicul ciudat, asemănător unui păianjen gigantic, învăluit într-o aureolă verzuie. Am simțit ceva ca o vibrație, am paralizat, apoi mi-am pierdut cunoştința. Cînd m-am trezit nu mai era nimeni, dar aveam asta în ureche, zise el arătîndu-mi casca. De atunci parcă aş trăi în două lumi. Am început să scriu întîmplări care se petreceau acolo. Publicul a fost interesat, succesul m-a bucurat, dar pe urmă am înțeles că n-am nici un merit. Nu inventam nimic ; nu făceam decît să consemnez ceea ce vedeam acolo. Am visat să fiu un scriitor adevărat şi n-am ajuns decît un scrib. Mi-am pierdut complet personalitatea. Vreau s-o recîştig. Trebuie să lupt, să termin cu blestemata asta de existență dublă, să rup firul care mă leagă de lumea de dincolo.

— De ce n-ați făcut-o mai repede ?

— Mi-e foarte greu. Încerc să mă deconectez, dar îmi pierd controlul şi apoi vine un timp cînd mă apucă o cumplită durere de cap. Trebuie să mă conectez din nou.

— Ați mai spus cuiva toate lucrurile astea ?

— Evident. Am fost sfătuit să mă internez.

— Asta pentru că lumea vă crede nebun.

— Dar eu nu sînt, aşa-i că nu sînt ?

— Păreți un om normal, de aceea mă întreb de ce n-ați desființat contactul ? E nevoie doar de puțină voință.

Rămase gînditor, cîntărind propunerea mea. Apoi zise :

— Oare de ce am fost ales tocmai eu pentru această experiență ?... Da, da, este o experiență. Extratereştrii testează reacțiile oamenilor la toate aceste aşa-zise fantezii pe care le-am scris. Parcă am fi nişte şoareci în labirint...

— Dacă stau să mă gîndesc, ce vă supără aşa de mult ? l-am întrebat. În fond, e spre binele dumneavoastră, sînteți cineva, aveți succes şi...

— Omule, țipă el la mine, nu înțelegi că vreau să fiu eu ? Vreau să-mi recîştig personalitatea ! La dracu ! Am să termin chiar acum !

Își duse mîna la tîmplă și smulse firul, aruncînd casca prin fereastra deschisă a localului. Aparatul se rostogoli și se pierdu într-o gură de canal. Cînd m-am uitat din nou la cel din fața mea, l-am văzut cum își presa cu pumnii tîmplele. Pe frunte i se zbătea violent vena și toată fața îi era transpirată. Mult timp n-am scos o vorbă, neștiind ce să fac. Povestea mă impresionase, dar nu credeam o iotă din tot ce-mi spusese.

— Și cu porumbelul ce s-a mai întîmplat? l-am întrebat după un timp ca să-i întrerup risipa nervoasă.

— Care porumbel? zise el nedumerit.

— Porumbelul negru.

— ?!

— Porumbelul care a apărut cînd a murit bunica dumitale.

— Aaa!... Dar porumbelul a apărut numai cînd a murit tata.

— Cum?!

— Foarte bine. Tata lucra la vie. S-a suit pe o budană. s-a speriat de porumbel și a căzut în vin. Nu era chiar vin, era must, dar era tare bun. Așa zicea tata după ce a murit.

— Nu știa să înoate?

— Ba da, dar numai în apă. În must cred că nimeni nu știe.

— Ce mai zicea după ce a murit?

— Că-i pare rău că nu și-a lăsat mustață; mustul întărește firele de păr. Apoi amenința că o să-i arate el porumbelului, și pe urmă m-a rugat să fixez bine cepul de la budană. nu carecumva să se piardă vreo picătură de must. La urmă m-a făcut să plîng, cînd mi-a cerut trompeta. Voia să cînte, și eu cînd aud o trompetă devin foarte melancolic și mi se moaie inima. Nu știu de ce sînt așa de *sensibil! se miră el cu o voce tremurată.* Aveam impresia că-i zăresc lacrimi în ochi. Atunci am luat o hotărîre:

— Uite ce-i, n-ai vrea să prindem amîndoi porumbelul?

— Bună idee, dar cum?

— Fac cinste cu o cameră la hotel. Dacă vrei, dormim o noapte ca să fim în formă, facem rost de puști și pornim în căutarea lui. Cum îl vedem pac, pac, și îi venim de hac. Apoi îl împăiem și-l ducem la muzeu.

— E bun planul, zise și zîmbi bucuros în timp ce-și freca gîtul.

— Atunci să plătesc și mergem...

Am plecat amîndoi spre hotel. Pe drum începu să guste deja satisfacția capturii. Porumbelul va fi chinuit, smulgîndu-i-se penele una cîte una. L-am aprobat cu entuziasm. În cameră, la hotel i-am spus să se dezbrace și să se culce. A dat din cap ascultător, iar eu am ieșit să dau telefon la Salvare. A venit peste zece minute. Doctorul era un tip molatic, grăsuț, cu niște ochi de miop. Am urcat amîndoi la etaj. Deschizînd ușa mi-am mușcat buzele pînă la sînge. În *semiobscuritatea încăperii*, corpul lui se legăna în aer ca o uriașă pendulă umană.

— Repede, doctore, poate mai e vreo șansă! am urlat zgîlțîindu-l de umăr.

Bîjbîind prin servietă, doctorul îmi răspunse cu o voce subțire:

— Un moment, lasă-mă să-mi pun ochelarii...

În bilanțul schițat nu demult cu privire la dezvoltarea anticipației românești și la ecourile ei în lume (vezi Colecția, numărul 453/1 august 1973), se pomenea de antologia pe care Franz Rottensteiner a îngrijit-o pentru editura newyorkeză „The Seabury Press". Intitulată „Vedere asupra unui alt țărm", ea își propune cu pasiune, seriozitate și curaj să înlăture o lacună a perspectivei pe care o au cititorii americani asupra s.f.-ului contemporan.

Aprecierile lui despre fenomenul s.f., uneori extrem de personale, sînt întotdeauna interesante și bazate pe un efort de documentare impresionant. Iată de ce oferim cititorilor noștri textul prescurtat al acestei introduceri în science-fiction-ul european.

Anticipația europeană este prezentată americanilor

de FRANZ ROTTENSTEINER

Science-fiction-ul este o ramură literară care încearcă să împingă mai departe frontierele necunoscutului. Aspiră să dezvăluie viitorul, să-și închipuie lumi ce se întind dincolo de dealul din zare, dincolo de rîu sau ocean (incluzînd oceanul spațial), să-i dea în mod viu cititorului înțelegerea faptului că lumea nu trebuie neapărat să fie așa cum este în realitate și că alte forme de existență mai sînt posibile pe lîngă cea pe care o cunoaștem.

Schimbarea constituie credo-ul proclamat de s.f. — cu atît mai mult cu cît unii scriitori au pretins că această caracteristică esențială reprezintă tocmai ceea ce distinge s.f.-ul de toate celelalte genuri de ficțiune. Și atunci, ce paradox să-ți închipui că literatura de anticipație este în primul rînd un fenomen al limbii engleze, după cum o face majoritatea cititorilor — și nu numai în această țară (în S.U.A. — n. tr.), ci și în Europa! Un critic german a mers pînă într-acolo încît să denumească science-fiction-ul drept „basmul american". Un observator oarecare s-ar aștepta ca s.f.-ul să fie mai internațional decît alte genuri ale ficțiunii populare, adică să fie un rezultat al acestui stress al schimbării, căci nu-i drept să socotim că speranțele, temerile și năzuințele oamenilor sînt diferite în fiecare țară, că modul lor de a privi lucrurile se deosebește de cel din patria noastră? Și totuși, faptele demonstrează altceva; deși, în general, schimbarea este binevenită, acest lucru nu este valabil pentru orice schimbare: de pildă, nu este binevenită schimbarea necesară ajustării imaginii despre lumile prezentate în s.f.-ul străin. În Statele Unite traducerile s.f. în americană depășesc, și aceasta abia în ultima vreme, cîteva duzini, și în majoritatea lor sînt luate doar din două „insule" ling-

ristice : rusa și franceza. Restul constă aproape numai din lucrări ale unor scriitori în primul rînd cunoscuți pentru realizările lor neanticipative. Situația nu este cu mult mai bună nici în diferitele țări europene, în afară de Uniunea Sovietică, cu marea ei „producție" de literatură științifico-fantastică... Cel puțin între 80—90% din s.f.-ul publicat în țări ca Spania, Olanda, Belgia, Franța, R.F.G., Italia, Suedia, Norvegia sau Danemarca constă în traduceri din literatura americană și engleză. Să se datorească aceasta exclusiv calității superioare a anticipației de limbă engleză ? Mulți cititori ar putea crede acest lucru după cum reiese din cele scrise de unul dintre editorii veterani ai genului :

„Noi, cititorii de s.f. a căror limbă maternă se întîmplă a fi engleza — adică noi, cititorii americani, canadieni, englezi și australieni —, tindem către un ciudat provincialism în ceea ce privește modul în care considerăm granițele literaturii științifico-fantastice. Sîntem înclinați să credem că tot ceea ce merită să fie citit și tot ceea ce merită să fie menționat este indiscutabil scris în limba engleză. În congresele, prin premiile și în discuțiile noastre ne-am obișnuit să punem pe seama favoriților noștri ce e mai bun în lumea de aici și ce e mai bun în lumea de dincolo". (Donald A. Wollheim în prefața sa la cartea științifico-fantastică a lui Sam J. Lundvall «What It's All About» — «Despre ce e vorba» — New York, Ace Books, 1971).

Și chiar dacă am admite că s.f.-ul american este mai bun decît scrierile europene medii pe care le cunosc în acest gen, situația nu este desigur aceeași atunci cînd luăm în considerare nivelul cel mai înalt despre care vom discuta mai tîrziu. Totuși cauza principală a obscurității s.f.-ului european cred că o constituie problema limbii și consecințele economice care decurg din aceasta. Engleza este imediat înțeleasă aproape pretutindeni în lume, căci mulți intelectuali europeni o folosesc ca pe o a doua limbă, și această familiaritate asigură respectivelor scrieri o rapidă acceptare. Editorii preferă să publice lucrări pe care ei înșiși pot să le citească și să le aprecieze ; și cîți editori din S.U.A. pot citi măcar într-o limbă din multele în care se vorbește și se scrie în Europa ? Și pentru a-și forma o impresie justă și precisă despre ceea ce se petrece în anticipația europeană, ei — și editorii de s.f. europeni — ar trebui să cunoască mai mult decît o singură limbă europeană. În ceea ce privește consilierii, ei sînt costisitori, greu de găsit și, dealtfel, în nici o apreciere nu te poți încrede ca în a ta însăți. Situația este asemănătoare și în privința traducătorilor. Pentru o persoană capabilă să traducă din rusește pot fi găsiți vreo sută din engleză ; în cazul altor limbi este și mai dificil să găsești traducători calificați. Aceasta, împreună cu marea cantitate de science-fiction accesibil din țările anglo-saxone și încrederea în superioritatea lui reprezintă motive suficiente care explică de ce s.f.-ul european este relativ atît de necunoscut pînă și în Europa... Puțini redactori și editori sînt dispuși să acorde atenție lucrărilor europene, chiar dacă sînt de calitate superioară, cînd atît de multe cărți sînt disponibile într-o limbă care nu pune probleme de apreciere și traducere.

*Totuși, în ultimii cîțiva ani, au apărut multe semne ale trezirii interesului pentru s.f.-ul european. În august 1970, un Congres mondial de science-fiction a avut loc la Heidelberg, în R. F. Germania : primul «World Con» ținut în afara granițelor Statelor Unite sau ale Marii Britanii. Între 26 și 28 octombrie 1971, prima Conferință s.f. a unor țări socialiste a fost organizată la Budapesta de către activul „Comitet s.f." al Uniunii scriitorilor din Ungaria... Printre participanții la acest congres s-au numărat scriitori, redactori și oameni de știință din Bulgaria, Cehoslovacia, Germania Democrată, Iugoslavia, România, Ungaria și Uniunea Sovietică. În sfîrșit, între 12 și 16 iulie 1972, a avut loc la Triest primul Congres european de science-fiction cu peste 300 de participanți din aproape 20 de țări, incluzînd importante delegații din Ungaria și România. Aceste evenimente au ajutat la promovarea contactului dintre diferitele orizonturi s.f. europene și au atras atenția amatorilor (aficionados) din S.U.A. asupra existenței unui science-fiction care s-a dezvoltat separat de „curentul principal" al anticipației americane, deși nu pe de-a întregul neinfluențat sau izolat de el. Rezultatul se vede în creșterea schimbului internațional de cărți și, în prezent, tot mai mulți editori încearcă să achiziționeze o cît mai largă selecție de titluri. Lista editorilor cu orientare internațională include pe Gérard Klein (pentru colecția „Ailleurs et Demain", Robert Laffont) și pe Robert Kanters (pentru colecția „Présence du futur", Edition Denöel) în Franța ; J. B. Baronian (Editions Gérard, Marabout) în Belgia ; Tor Åge Bringsvaerd și Jon Bing în Norvegia ; Adrian Rogoz (redactorul Colecției „Povestiri științifico-fantastice") și Ion Hobana * în România ; Riccardo Valla („Editrice Nord") în Italia ; Péter Kuczka (editurile „Kozmosz" și „Kossuth") în Ungaria și Donald A. Wollheim (D.A.W. Books) în Statele Unite. Multă literatură de anticipație se publică și în Germania de Vest de către „Insel Verlag" și Marion von Schröder ; în U.R.S.S. de editurile „Mir" și „Molodaia Gvardia" („Biblioteca fantasticului contemporan") și în Bulgaria „Narodna Mladej".*

De asemenea apare și o nouă generație de critici multilingvi : printre cei mai remarcabili se numără Stanislaw Lem și Darko Suvin (cel din urmă este din Iugoslavia, în prezent la Universitatea Mac Gill din Canada) ; alții sînt Ion Hobana — în România —, un expert în science-fiction-ul românesc și francez, și Péter Kuczka — în Ungaria —, care a publicat mai multe culegeri s.f. Marele evantai lingvistic și de lectură al acestor critici le-a permis să facă importante completări corpului existent de critică s.f., introducînd noi puncte de vedere și nume de scriitori necunoscuți pînă acum. Căci, oricît ar fi de modern s.f.-ul și oricîtă însemnătate ar acorda cineva înființării primei reviste din lume Amazing Stories *(«Povestiri extraordinare») în 1926 și specializării care a decurs din ea, existența unei tradiții separate a s.f.-ului european nu poate fi negată. Și nu numai Jules Verne și Karel Čapek au*

---

* Fr. Rottensteiner se referă la perioada în care Ion Hobana a condus secția de literatură științifico-fantastică a „Editurii tineretului", azi „Albatros" (n.r.).

adus o contribuție importantă dezvoltării și istoriei anticipației în Europa. În unele cazuri, numai barierele lingvistice — faptul că au trăit într-o „capcană lingvistică" (cum spune Stanislaw Lem) — au împiedicat recunoașterea unor scriitori, ca A. Bogdanov, Konstantin Țiolkovski și A. Tolstoi în Rusia; Jerzy Zulawski (autorul unei excelente trilogii selenare, 1903—1911) și Antoni Slonimski în Polonia; Jókai Mór («Povestea veacului ce va să vină», 1874) și Karinthy Frigyes în Ungaria; H. Stahl în România; Kurd Lasswitz, Paul Scheerbart, Paul Gurk și Bernhard Kellermann în Germania; Maurice Renard, J.-H. Rosnyaîné, Albert Robida și Gaston Leroux în Franța; Jan Weiss în Cehoslovacia; P. Mantegazza, E. Salgari și L. Motta în Italia.

Dintre profesioniștii moderni ai genului, unii al căror nume este deja bine cunoscut în mai multe țări (cu toate că lista nu este completă) se numără: Carlos Buiza și Domingo Santos în Spania; J.P. Andrevon, G. Klein, R. Barjavel, E. de Capoulet-Junac, S. Wul, N. Charles Henneberg și J. Sternberg în Franța; S. Sandrelli, L. Aldani, U. Malaguti, P. Prosperi, G. de Turris, G. Montanari în Italia; Eddy C. Bertin și P. van Herck în Belgia; Herbert W. Franke și P. von Tramin (și inițiatorii lucrărilor de succes cu eroul Perry Rhodan) în Germania de Vest și în Austria; Carlos Rasch, Günther Krupkat și Eberhardt del Antonio în Germania Democrată; Stanislaw Lem, K. Borun, K. Fialkowski și C. Chruszczewski în Polonia; J. Nesvadba în Cehoslovacia; A. Donev, D. Peev, L. Dilov, A. Slavov, A. Nakovski în Bulgaria; P. Kuczka, G. Botond-Bolics, P. Zsoldos, Zoltán Scernai și Péter Lengyel în Ungaria; Vladimir Colin, Sergiu Fărcășan și Adrian Rogoz în România; Niels E. Nielsen și Anders Bodelsen în Danemarca; Jon Bing, Tor Åge Bringsvaerd în Norvegia; Sam Lundwall în Suedia; în U.R.S.S.: A. și B. Strugațki, Ghennadi Gor, Ghenrik Altov, Anatoli Dneprov, Ilya Varșavski, Ivan Efremov, Sever Gansovski și mulți alții**. Printre aceștia, cel puțin Colin, Rogoz, Fărcășan, Nesvadba, Klein, Andrevon, Capoulet-Junac, Tramin, Wul, Gor, Varșavski, Dneprov și Gansovski au scris lucrări într-adevăr foarte bune.*

Patru scriitori de anticipație europeni (dintre aceia care scriu curent) se disting în mod deosebit: Stanislaw Lem, A. și B. Strugațki și Herbert W. Franke. „S.F-ul internațional" este o iluzie; singurul s.f. cu adevărat internațional este un science-fiction slab, ale cărui clișee sînt aceleași, indiferent unde apar. Operele valoroase ale anticipației europene conțin trăsături specifice numai lor, iar lucrările acestor patru oameni îmi par neîndoielnic euro-

---

* Pentru o istorie și o apreciere critică a science-fiction-ului românesc, vezi Ion Hobana, „Studiu despre science-fiction-ul românesc" în *Revista Română*, vol. XXII, nr. 1 (1968); același număr conține exemple de s.f. românesc și note despre respectivii autori.

** Vezi în special Darko Suvin, „Tradiția utopică a science-fiction-ului rus", *Revista Limbii Moderne* (1971), nr. 1; *Literatura și critica science-fiction-ului rus, 1956—1970. Bibliografie.* Biblioteca publică din Toronto, 1971; și prefața la antologia sa *Other Worlds, Other Seas* (New York: Random House, 1970). În limba engleză nu există nici o lucrare despre istoria s.f.-ului european în general sau despre s.f.-ul din țările europene în particular, exceptînd România și Uniunea Sovietică.

pene. Este poate o chestiune de filozofie, de gravitate a scopului, opusă lipsei de semnificaţie şi jocului gratuit al multor lucrări s.f. americane. Aceşti oameni tratează probleme reale şi ajung să le stăpinească.

De la H. G. Wells n-a mai existat un scriitor de science-fiction de importanţa lui Stanislaw Lem. Ca şi Wells, Lem nu poate fi considerat ca limitat la science-fiction; sfera preocupărilor lui este largă şi profundă: futurologia, cibernetica, structuralismul, filozofia, lingvistica fac parte integrantă din domeniul său; a scris eseuri, disertaţii sau cărţi pe toate aceste teme. Ca şi Wells, Lem este un gînditor original, un inovator şi un intelectual cu posibilităţi superioare... Opera sa, fie că are un fundal sumbru sau unul grotesc, adoptă întotdeauna metoda ştiinţei: îndoiala critică în acţiune. Lem vede ştiinţa ca pe un proces fără sfîrşit, care ridică noi întrebări pentru fiecare problemă rezolvată. Respingînd atît utopia cît şi distopia ca false alternative, s.f.-ul lui Lem este în stare să combine cele mai bune trăsături ale fiecăreia şi să le depăşească pe amîndouă. Povestiri şi romane ca «Jurnal», «Noua cosmogonie», «Solaris», „Invincibilul sau vocea stăpînului" au lărgit graniţele anticipaţiei şi au arătat ce ar putea fi un science-fiction întemeiat într-adevăr pe filozofia ştiinţei şi nu pur şi simplu o îngrămădire dezordonată de fapte insignifiante — aşa cum se întîmplă cu cele mai multe cărţi admirate şi socotite de fani drept un s.f. îndrăzneţ. Poate cele mai originale sînt fanteziile despre roboţi din «Ciberiada», de unde a fost luată şi povestirea publicată în această antologie («Fierbintea urmărire a fericirii»). Desigur că Trurl şi Klapaucius sînt cei mai inteligenţi şi veridici roboţi din întreaga anticipaţie, iar isprăvile lor — cele mai nostime. Elegant şi spiritual, cu inventivitate lingvistică, doldora de idei noi şi şocante la fiecare paragraf, aceste ficţiuni combină, adaptînd — sau mai bine zis recreînd —, miturile cu cea mai avansată gîndire ştiinţifică, iar efectul este stupefiant. Nu există nimic în literatura de anticipaţie, şi încă şi mai puţin în celelalte genuri literare, care să egaleze aventurile nostime ale lui Trurl şi Klapaucius în acele civilizaţii feudale galactice, în care roboţii şi-au plăsmuit propriile moravuri, mituri şi ideologii, şi-au inventat propriile geneze...

În lucrările lor, mai cu seamă în romane scurte şi nuvele, ca «E greu să fii zeu», «Melcul pe povîrniş», «Lunea începe simbătă», «Insula locuită», «Cea de-a doua invazie a marţienilor» şi «Basmul troicii», fraţii Strugaţki au reuşit să scrie cea mai vehementă critică socială din literatura de anticipaţie — cu mult mai vehementă şi mai directă decît critica socială lăudată cu mai bine de un deceniu în urmă de Kingsley Amis în studiul său asupra s.f.-ului, «Noile hărţi ale iadului». Hărţile iadului întocmite de fraţii Strugaţki sînt în acelaşi timp şi mai întunecate, şi mai ingenioase, şi mai pline de semnificaţie, şi mai importante decît viziunile oferite de anticipaţia occidentală. Chiar şi ca povestitori, ei îşi întrec confraţii din apus care în mod similar au adoptat pentru naraţiunile lor un fundal pseudomedieval (aşa cum au făcut fraţii Strugaţki în «E greu să fii zeu») — ca să nu mai menţionăm măiestria lingvistică a cuplului de autori ruşi, îndemînarea

lor în crearea unui jargon birocratic. Totuși, cu tot regretul, nu i-am putut include în acest volum, deoarece lucrarea lor cea mai bună este ca întindere un roman.

Privit exclusiv ca scriitor, Herbert W. Franke nu este la înălțimea lui Lem sau a fraților Strugațki (ori a lui Klein, Nesvadba, sau Madsen, din acest punct de vedere); de fapt, el este mai mult om de știință și popularizator al acesteia decît scriitor de anticipație. După cum se știe, portretele făcute de el sînt slabe, lucrările lui sînt cam plate și schematice, ca niște diagrame și rapoarte. Totuși ca autor de s.f., este important pentru forța de convingere cu care prezintă dilemele fatale ce ar putea amenința în viitor omenirea, pentru înțelegerea superioară a tuturor problemelor științei, pentru modul ferm și fără compromisuri cu care descrie manipulațiile politice și greșita folosire a științei în romanele-i sumbre și zbuciumate.Impactul operelor lui Franke este foarte asemănător cu acela ale cărților lui Philip K. Dick, cu deosebirea că romanele scriitorului german sînt întemeiate pe știință și mai puțin originale în tratarea fundalului și a personajelor.

În încheiere, cîteva cuvinte despre această antologie. Lucrarea de față nu pretinde să prezinte cel mai „bun" s.f. european; nu include nici un „clasic" al genului și nici măcar nu încearcă să reprezinte toate țările europene. Nu cred în dreptatea geografică; și nici n-am competența lingvistică necesară să evaluez întreaga anticipație europeană. Probabil că există și alte opere valoroase în unele limbi pe care nu le pot citi sau în publicații pe care nu le cunosc — poate chiar povestiri și mai bune. Piesele acestei antologii sînt pur și simplu povestiri pe care le-am putut citi eu însumi și care mi-au plăcut, sau altele care mi-au fost recomandate de oameni a căror judecată îmi inspiră încredere și respect. Sînt convins că toate aceste povestiri sînt interesante și că ele dezvăluie ceva din potențialul european al genului și că cel puțin unele dintre ele se deosebesc de producția curentă a oricărei reviste sau antologii americane de s.f. Sînt deosebite, dar bune. Am găsit că descrierea unui Marte în agonie făcută de Gérard Klein — chiar dacă amintește de Ray Bradbury și Leigh Brackett — este cu adevărat poetică; am socotit că umorul naiv al lui Șefner este încîntător, iar rezonanța mitică și semnificația povestirii lui Ivanov mi-au părut extrem de atașante: „Mai degrabă să fii Sisif în Infern, decît rege pe această planetă bîntuită de războaie". În orice caz, am o iremediabilă propensiune pentru Lem. Tot ceea ce sper este că, poate, cititorul va împărtăși cel puțin o parte dintre gusturile mele.

Pentru ajutorul generos în pregătirea acestei cărți sînt îndatorat în special domnului Jannick Storm (Danemarca), ce mi-a recomandat povestirea lui Madsen, domnului Gian Paolo Cossato (Italia), care mi-a atras atenția asupra povestirii lui Lino Aldani, domnului Wilfried Rumpf... și, mai presus de toate, domnului Stanislaw Lem, fără ajutorul căruia antologia de față nu numai că n-ar fi luat forma actuală, ci n-ar fi existat deloc.

În românește de
IOANA RUXANDRA BOIANGIU

Cronică (en passant fantastică) a șahului

de **EMANUEL REICHER**

XXXIII.

Cronologia celor mai importante evenimente dintre anii 1964—1966

1963 : Hastings : I—II. Gligorici și Kotov, III. Smislov. Așii eșichierului sînt atrași ca de un magnet de renumele festivalurilor de început de an.
Beverwijk : I. Donner, II. Bronștein, III—V. Ivkov, Parma și Pilnik. Zi festivă pentru gazdele victorioase.
Bad Liebenstein : I—II. Gipslis și Polugaevski, III—IV. Damianovici și Piestch, V—VI. **Victor Ciocîltea** și Karaklaici. Poziție prestigioasă a reprezentantului nostru într-un clasament unde Uhlmann se află pe locul XII.
Torremolinos : I. O'Kelly, II—III. Parma și L. Schmid.

FLORIN GHEORGHIU

Vrnacka Banja : Campionatul mondial de juniori s-a terminat fără a cunoaște imediat învingătorul : pe locurile I—II. **Florin Gheorghiu** și Ianata (Cehoslovacia). După un baraj dramatic, soldat cu patru remize consecutive (!), departajarea s-a efectuat pe baza sistemului coeficienților, și **România cucerește titlul mondial.**
Miskoltz : I. Tal.
Sarajevo : I. Portisch, II—V. Gligorici, Ivkov, Simaghin și Uhlmann.
Havana : I. Korcinoi, II—IV. Gheller, Pachmann și Tal, V—VI. Ivkov și Darga. Primul clasat, în vervă de joc, a dominat clar locul celor 22 de combatanți.
Split : La cea de a doua Olimpiadă feminină, echipa României, vicecampioană în 1957, a înregistrat un relativ insucces, clasîndu-se pe locul IV ; totuși **Alexandra Nicolau** — la prima masă — a realizat un procentaj excelent : 10 puncte din 12 posibile ! I. U.R.S.S., II. Iugoslavia, III. R. D. Germană.
Soci : I. **Polugaevski**, II. Smislov, III. Kroghius, IV. Holmov, V. Antoșin, VI. **Ciocîltea**. Examinare severă trecută cu brio de sportivul român, primul dintre străinii participanți la turneu.
Entschede : Turneu zonal : **I.**

LEV POLUGAEVSKI

Gligorici, II—III. Darga și Lengyel.

Moscova : Moment istoric : Botvinnik a fost deposedat de titlul de campion al lumii (deținut cu două mici întreruperi timp de 18 ani), fiind întrecut de Petrosian cu $12^1/_2$—$9^1/_2$.

Amsterdam : I. Botvinnik, II. Flohr. Un mic „divertisment" de cinci runde pentru ex-triplul-rege al eșichierului.

Los Angeles : La apogeul carierei, noul lider își confirmă clasa : I—II. Petrosian și Keres, III—IV, Najdorf și Olafsson, V. Reshevsky, VI. Gligorici.

Bognor Regis : Mica localitate balneară engleză a găzduit un frumos festival cu 335 de participanți. În turneul principal, iugoslavul Karaklaici repetă victoria din 1962.

Halle : Concurs zonal cu 20 de concurenți : I. Portisch, II. Larsen, III—IV. Ivkov și Robatsch ; pe locul XIV, **Mircea Pavlov.**

Polanica Zdroj : I. Pidevski, II. Czerniak, III. Matulovici. Afirmare a șahului bulgar.

Amsterdam : I. Portisch, II. Donner, III. Czerniak.

Lodz : Turneu zonal feminin : I. **Margareta Teodorescu,** II. Konarkowska, III—IV. Karakaș și Eretova. Șahul nostru feminin într-o continuă ascensiune.

Chicago : Interesant concurs „sistem elvețian" * cu 265 de înscriși. I—II. Robert Byrne și Lombardy, III—IV, Benkö și Gligorici. Nume noi în elita nord-americană.

Emmen : Turneu tradițional „Danlon" : I—II. **Alexandra Nicolau** și Katia Iovanovici. Începutul unor importante succese pe care temerara noastră campioană le va obține în arena internațională.

1964 : Hastings : I. Tal, II. Gligorici.

Beverwijk. Bucurîndu-se de un binemeritat prestigiu, organizatorii olandezi și-au asigurat participarea la competiții a unora dintre cele mai în „vogă" nume : I—II. Keres și Ney, III. Portisch, IV. Ivkov, V—VII. Larsen, Parma și Lengyel. În turneul feminin : I. Zatulovskaia, II. **Alexandra Nicolau.**

Reggio Emilia : I—IV. Barcza. Flesh, Gereben și Feschner. Maghiarul Ianos Flesh este un fenomenal simultanist de partide oarbe. Recordul său obținut în anul 1960 la Budapesta : 52 de partide ! (+ 31 ; — 3 ; = 18).

Kecskemet. Turneu zonal : I. Tringov, II—III. Bilek și Pachmann. Pe locurile VII—

* O modalitate de disputare a turneelor propusă de elvețieni. Au loc un număr de runde fixat de la început, iar partidele se cunosc după o tragere la sorți zilnică în funcție de clasamentul momentului respectiv : luptă mereu între ei cei cu același număr de puncte.

VIII. **Florin Gheorghiu** şi Hort.
Stockholm: I. Smislov, II. Boleslavski.

Zwolle: I. Flesh, II. Ivkov.

Bordeaux. „Sistem elveţian" cu 24 de concurenţi: I—III. Forintos, Matanovici şi Darga, IV. Tringov, V—VI. **Gheorghiu** şi Bilek.

Paris: I. L. Szabo, II. Unzicker.
Sarajevo: I—II. Polugaevski şi Uhlmann, III. Ivkov, IV. Hort. **Ciocîltea**, pe locul VIII—IX din 16 participanţi, a devenit o prezenţă activă în marile turnee.

M. MATULOVICI

Belgrad: I. Matulovici, II—III. Bradvarevici şi Knejevici. Pe locul VI, **Ciocîltea.**
Buenos Aires: I—II. Keres şi Petrosian, III. R. Byrne, IV. Najdorf. Al treilea clasat s-a impus atenţiei specialiştilor.
Pécs: I—II. Bobоţov şi Gipslis.
Amsterdam: I. Larsen, II. Donner.
Sinaia: Semifinală a campionatului european pe echipe: I. Ungaria, II. **România**, III. R.D.G., IV. Bulgaria. Calificare în finală a teamului nostru înaintea unor rivali cu justificate pretenţii pe plan continental.

Amsterdam. Turneul interzonal: I—IV. Larsen, Spasski, Smislov şi Tal, V. Stein, VI. Bronştein, VII. Ivkov, VIII. Portisch (după baraj), IX. Reshevsky. În anul 1971, Spasski va declara unui ziarist că „a fost cel mai dificil concurs din viaţa lui".

Havana: I—II. Smislov şi Uhlmann, III. Taimanov.

Varna: I. Vasiukov, II. Hort, III—IV. Gheller şi Bilek.

Belgrad: I. Spasski, II—III. Korcinoi şi Ivkov.

Tel Aviv. Cea de a XVI-a Olimpiadă (echipe masculine) confirmă progresul şahului românesc, devenit o prezenţă firească în finală, unde a ocupat locul VII—VIII. Clasament final: I. U.R.S.S., II. Iugoslavia, III. R.F. Germania (50 de ţări participante).

Ierusalim: I. Parma, II. Matanovici, III. Bleiman.

Kislovodsc: I. Tal, II. Stein.

Amsterdam. Turneul „Danlon": I. **Alexandra Nicolau.**

1965: **Hastings**: I. Keres.
Beverwijk: I—II. Gheller şi Portisch, III. Boboţov. În turneul feminin, victorie românească: I. **Alexandra Nicolau**, II—III. Vreeken şi K. Iovanovici.

Tunis: Ţara gazdă va fi poarta de pătrundere a şahului pe continentul african. I. O'Kelly, II. Karaklaici.

Budapesta: I—III. Polugaevski, L. Szabo şi Taimanov.

Olanda. Mic turneu care prilejuieşte fostului campion al lumii un succes clar: I. Botvinnik, II. Trifunovici, III. Flohr, IV—V. Larsen şi Van den Berg.
Sarajevo: I. Suetin, II—III. Polugaevski şi Matulovici.

Zwolle : I—II. Bobotov şi Ivkov.

Malaga : I. Medina.

Belgrad. Turneu feminin : I. Edith Bilek, II—III. **Elisabeta Polihroniade** şi Milunka Lazarevici. Concurentele românce apar mereu printre fruntaşele turneelor de mare anvergură.

Zagreb : I—II. Ivkov şi Uhlmann, III. Petrosian.

Mar del Plata : I. Najdorf, II. Stein, III. Averbach. **Florin Gheorghiu** ocupă un meritoos loc VII (16 participanţi).

Hamburg. Finala campionatului european pe echipe : I. U.R.S.S., II. Iugoslavia, III. Ungaria, IV. R.F. Germania, V. **România,** VI. Olanda.

Bognor Regis : I. O'Kelly.

Nathania : Turneul, devenit tradiţional, a furnizat o mare surpriză : I. Czerniak (2½ puncte avans !), II—IV. Gligorici, Kreidman şi Matanovici. Pe locul VI, **Victor Ciocîltea.**

Sinaia : Olimpiada studenţească într-o excelentă organizare, unanim apreciată : I. U.R.S.S., II. Israel, III. Danemarca, IV—V. **România** şi Cehoslovacia, VI. Anglia (17 ţări participante).

Barcelona. Campionatul mondial de juniori : I. Kuraica (Iugoslavia), II—III. Hartoch şi Tukmakov.

Briansk. Puternic concurs feminin : I. Kozlovskaia, II. Rannikü, III. **A. Nicolau.**

Amsterdam : I. Donner, II. Parma, III. L. Szabo. În turneul secund : I. Szilaghi, **II. Theodor Ghiţescu.** Un prim pas al reprezentantului nostru pe drumul unor prestigioase rezultate în ţara lalelelor.

JAN HEIN DONNER

după un desen de ROZSNYAI ZOLTÁN

Piotrkow Trybunalski : I. Konopleva, II. Konarkowska, III. **E. Polihroniade.**

Gyula : Korcinoi termină învingător, realizînd un scor remarcabil.

Varna : I. Kavalek, II. Kolarov.

Havana : I. Smîslov, II—IV. Fischer, Ivkov şi Gheller (22 de participanţi). Un amănunt senzaţional, unic în analele eşichierului : neprimind viza Departamentului de Stat, campionul american nu s-a putut deplasa în Cuba, dar, dornic să-şi măsoare forţele cu redutabilii săi rivali, a jucat toate partidele prin telegraf !

Ulan Bator : I. Antoşin.

Belgrad. Florin Gheorghiu se impune în elita internaţională : I—II. **Gheorghiu** şi Matulovici, III—VII. Kavalek, Karaklaici, Minici, Tringov şi Flesh.

Leipzig : I. Pietsch, II—III. Kavalek şi Lieberson.

Palma de Mallorca : I—III. Darga, O'Kelly şi Pomar.

Copenhaga: I—III. Gligorici, Suetin și Taimanov, IV. Larsen, V. Hort.
Chile: I. Smîslov, II. Gheller.
Meciurile candidaților. Turneul pretendenților este înlocuit de F.I.D.E. prin această nouă formă de selecționare a challengerului.

— **Sferturi de finală:**
Riga: Spasski-Keres (6 — 4)
Bled: Tal-Portisch (5½ — 2½)
Bled: Larsen-Ivkov (5½ — 2½)
Moscova: Gheller-Smîslov (5½ — 2½)

— **Semifinale:**
Riga: Spasski-Gheller (5½ — 2½)
Bled: Tal-Larsen (5½ — 4½)

— **Finala:**
Tbilisi: Spasski-Tal (7 — 4)

1966: Hastings: I—II. Spasski și Uhlmann, III. Vasiukov, IV—V. Gligorici și Pfelger, VI. **Gheorghiu.**

THEODOR GHIȚESCU

Beverwijk: I. Polugaevski, II. L. Szabo. În turneul secund: I. **Theodor Ghițescu,** II—IV. Ostojici, Ree și Vesterinen. În turneul feminin: **Alexandra Nicolau,** la a doua victorie consecutivă în acest tradițional concurs.
S.U.A.: Interesant campionat cîștigat de Fischer, urmat pe locurile II—III de Reshevsky și R. Byrne (învingător asupra liderului).
Zwolle. Revelator succes al șahului feminin: Nona Gaprindașvili pe locurile III—IV la egalitate cu maestrul internațional Ostojici, după I. Bobotov, II. Ong-Jok-Hva (Indonezia!)
Reykjavik: I. Olafsson, II. Vasiukov, III. O'Kelly.
Reggio Emilia: I. Parma.

A. O'KELLY

Paris: I. **O'Kelly.**
Malaga: I—II. O'Kelly și Jimenez (Cuba).
Tunis: I—II. Nilsson și Prahov.
Piotrkow Trybunalski: I. Karakas, II. Litmanovitz, III. **Rodica Reicher.**
Belgrad: Un „turneu al secolului" pentru șahul feminin: I—II. **Alexandra Nicolau**

ALEXANDRA NICOLAU

şi Nona Gaprindaşvili, III—IV. Jocici şi Lazarevici, V. Iovanovici. Printr-un atac condus magistral, după un curajos sacrificiu de pion în deschidere, Nicolau a învins-o în partida directă pe campioana lumii!

Veneţia: I. Ivkov, II Antoşin.

Mar del Plata: I. Smîslov, II. Stein, III. Portisch, IV. Reshevsky.

Sarajevo: I—II. Tal şi Cirici, III—IV. Ivkov şi Pachmann.

Le Hâvre: I. Larsen, II—III. Krogius şi Polugaevski.

Bognor Regis: Uriaş festival cu 461 de participanţi. În turneul principal: I. Karaklaici, II. Matanovici, III—VI. **Ciocîltea**, Bassman, Bowmesteer şi Gulbradssen.

Kecskemet: I—II. Hort şi Portisch.

Bucureşti. Al şaptelea turneu internaţional al României: I. Korcinoi, II **Gheorghiu**, III. Kavalek. (15 participanţi.)

Moscova. Petrosian îşi păstrează titlul de campion al lumii, întrecîndu-l pe Spasski cu scorul de $12^1/_2$ — $11^1/_2$.

Soci: I. Korcinoi, II. Polugaevski.

Tel Aviv: I. Gligorici, II—III Kreidman şi Matanovici. IV **Gheorghiu** (16 participanţi.)

Kislovodsk: I. Gheller, II Stein.

Santa Monica. În decorul sălbatic al munţilor, încleştare neiertătoare a unor giganţi, dominaţi clar de un Spasski invulnerabil, învingător asupra adversarului direct: I. Spasski, II. Fischer, III. Larsen, IV—V. Portisch şi Unzicker, VI—VII. Petrosian şi Reshevsky, VIII. Najdorf, IX Ivkov, X. Donner.

Varna. Zonal feminin: I. Nowarra, II—III. **Nicolau** şi Asenova. Calificare fără emoţii la interzonal a reprezentantei noastre (15 concurente).

Polanica Zdroj: I. Smîslov, II—III. Lengyel şi Liebert.

Szombathely: I—II. Bronştein şi Uhlmann. III. Flesh, IV—V. **Ciocîltea** şi Dely (16 participanţi).

Varna: I. Simaghin, II—III. Kolarov şi Flesh.

Argentina. Turneu zonal: I—IV. Panno, Bolbochan, Foguelman şi Costa Mecking (copilul-minune al Braziliei, născut în 1952), care la un uimitor start internaţional.

Haga. Turneu zonal: I. Gligorici, II. Bilek, III. Kavalek.

Spania: I. Vera Nedelkovici.

Oberhausen: Cea de a treia Olimpiadă feminină a dat loc unei gigantice lupte în care echipa României a cunoscut rînd pe rînd zboruri şi prăbuşiri. Imediat după startul competiţiei, lumea şahului a înregistrat un adevărat cutremur: **Alexandra Nicolau** — Nona Gaprindaşvili 1—0; **Elisabeta Polihroniade** — Nana Aleksandria 1—0, deci Romă-

ELISABETA POLIHRONIADE

nia — U.R.S.S. : 2—0 ! În rundele următoare echipele merg „cap la cap" și deodată un nou seism : S.U.A. — România : 2—0 !, rezultat incredibil (rezerva echipei M. Perevoznic nefiind la înălțimea titularelor), cu care am pierdut primul loc I. U.R.S.S., II. **România**, III. Iugoslavia, IV. R.D. Germană.

Zinnowitz : I. Antoșin, II. **Victor Ciocîltea**, III. Fuchs, IV—VI. Uhlmann, Ney și Malich. Moment de consacrare pentru jucătorul român.

Insulele Baleare : I. Tal, II. Pomar, III. Portisch, IV. Ivkov.

Canada. Turneu „elvețian", cu 116 participanți : I. L. Evans, II—III. Ivkov și Lombardy.

Kecskemet : I. Flesh.

Noua Zeelandă : I. Averbach, II. Cardoso. Pentru întîia dată consemnăm o competiție din zona continentului australian.

Havana. Record de participare la cea de a XVII-a Olimpiadă masculină : 52 de țări : I. U.R.S.S., II. S.U.A., III—IV. Ungaria și Iugoslavia. Echipa noastră, din nou finalistă, s-a clasat pe locul VIII, iar **Florin Gheorghiu** obține o strălucită victorie la Robert Fischer !

Olanda, Belgia și fenomenul s.f.

de AL. MIRONOV

•

Literatura de anticipație a invadat de cîtăva vreme și piețele Benelux-ului. Asimov, Heinlein, Clarke, Brunner, traduși în olandeză, franceză sau citiți în original, sînt autorii favoriți ai tinerilor — și nu numai ai lor. Se mai citește și cîte un francez (cel mai adesea Gérard Klein), dar, în general, s.f.-ul anglo-saxon predomină. Scriitorii olandezi și belgieni încearcă să iasă și ei la suprafață, cineaștii de asemenea, deși este greu să te măsori cu Stanley Kubrick („2001. O odisee spațială") sau cu Tarkovski (recentul „Solaris").

N.C.S.F. — *Nederlands Contactcentrum voor Science Fiction* — este asociația olandeză specializată. Condusă de soții Anemarie și Leo Kindt, N.C.S.F. se străduie să atragă suporterii din toate mediile, în cît mai mare număr, să participe la orice activitate s.f. din Europa (prezență masivă la Eurocon I din 1972 de la Triest), să facă legături cu amatori din alte țări și — abia ca ultim scop — să facă publicitate autorilor naționali de s.f. din rîndurile sale. A. Rouwenhorst, Paul van Oven, M. van Loggen, Rein Blystra, Katinka Lannoy, Belcampo, Jacob Carassa sînt membri marcanți, cel mai adesea și autori. Romane sau culegeri de povestiri ca „Insecte în plastic", „Viața amoroasă a lui Priarjen" (van Loggen), „Stăpînul lucrurilor", „Trenul liniei răsucite" (Belcampo), „Planetariumul lui Otze Otzinga" (K. Lannoy), „Cel gol și disprețul" (J. Carassa) au fost bine primite de cititorii olandezi, dar datorită handicapului limbii trec cu greu granițele țării.

N.C.S.F. editează „Holland Magazine", un fanzin cu tiraj redus și cu răspîndire mai mult în rîndul membrilor asociației. De mai mare importanță mi se pare „Netherpapers", tipărită de soții Kindt în limba engleză. În paginile acestei publicații apar informații interesante și de ultimă oră cu privire la acțiunile s.f. din Olanda sau din alte țări, la lucrările apărute, la expozițiile cu temă s.f., în general, la orice ar putea interesa marele public amator de anticipație.

În ceea ce privește Belgia, nivelul și activitatea science-fiction-ului sînt mult mai ridicate, datorită existenței unei puternice organizații — S.F.A.N. —, ca și a personalității conducătorului ei, dr. Simon Joukes. Scund, îmbrăcat întotdeauna cu o simplitate ostentativă, dr. Joukes este una dintre cele mai interesante figuri ale anticipației europene. O adevărată enciclopedie în ma-

terie, prezent la orice adunare s.f. mai importantă din lume şi excelent organizator, lui i-a fost încredinţat destinul Benelux-Conului din acest an (Anvers — mai 1973). S. Joukes este la curent cu activitatea românească în acest domeniu. A citit „Pentagrama“ lui Vl. Colin apărută în limba franceză —, îi şi cunoaşte personal pe cei doi autori, ca şi pe A. Rogoz şi colecţia redactată de acesta. Dr. Joukes şi-a propus un obiectiv de mare importanţă pentru anticipaţia continentului nostru : editarea unui magazin european de s.f. în două limbi (engleză şi franceză), care ar apărea în Belgia sau în Anglia, cu un colegiu de redacţie compus din scriitori din diferitele ţări europene. Am discutat mult această problemă cu dr. Joukes şi m-am convins de nenumăratele avantaje pe care le-ar aduce revista.

S.F.A.N., înfiinţat în anul 1969, are acum peste 200 de membri, o publicaţie lunară — „Info S.F.A.N.“ şi, prin patronarea unui concurs anual de literatură de anticipaţie, are ca scop şi lansarea tinerilor autori. Printre invitaţii de onoare la întîlnirile S.F.A.N.-ului sau la conferinţele s.f. din Benelux se numără americanul Brian Aldiss, francezul Daniel Walther, Gerd Hallenberger din R.F.G. şi alţii. Adesea participă la şedinţele asociaţiei şi membri ai N.C.S.F.-ului olandez (dealtfel, se şi speră într-o contopire a celor două cluburi), ca şi un suporter din Luxemburg. Organizează expoziţii de artă s.f. şi decernează la aceste manifestări, ca şi la concursul anual (subliniez anual) de literatură s.f., premiul asociaţiei : o statuetă cu nodul lui Moebius (dr. Joukes a ţinut să sublinieze că acest premiu este decernat numai pentru lucrările cu adevărat reuşite). Un premiu special este acordat şi pentru activitatea de popularizare a s.f. (fanzine, filme etc.).

Rezultatul acestei intense activităţi este că editurile belgiene se interesează de creaţiile scriitorilor membri ai S.F.A.N. Nume ca Eddy C. Bertin, Paul van Herch, Frank Visser, Julien C. Raasveld, Manuel van Haggen sînt binecunoscute cititorilor belgieni*.

* Acest articol se referă exclusiv la activitatea organizată a fanilor olandezi şi belgieni (flamanzi). Iată de ce nu sînt pomenite aici nume ale fanilor belgieni de limbă franceză.

Poşta redacţiei

IOAN N. SCUTARU (Roman). *Aveţi cert talent. „Balada cosmică" este o variaţie pe tema „Solaris", cu unele inflexiuni de basm. „Bariera de lumină" este o povestire stranie, pe care, cu unele mici „retuşuri", am putea-o publica. Scrieţi-ne unde veţi fi repartizat ca să păstrăm legătura.*

ALEXANDRU CRISTIAN (Ploieşti). *Caricaturile dv., foarte tari din punct de vedere grafic, dar lipsite de o poantă corespunzătoare (în orice caz, lipsite de o poantă s.f.), ne fac să ne gîndim la o Pallas-Athenă ivită gata înarmată din creştetul tatălui ei, dar lipsită de înţelepciune. Înţelegeţi ?!*

OVIDIU BUFNILĂ (Bacău). *Încă nu ne putem da seama dacă povestirea trimisă este rodul talentului sau doar al unei tenacităţi inteligente. Mai încearcă, dar fără să-ţi stînjeneşti munca şcolară. E posibil să ia fiinţă în oraşul în care locuieşti un cenaclu s.f.? în cadrul şcolii sau pe lîngă o casă de cultură?*

CONSTANTIN STRUNĂ (Bucureşti). *Povestirea dv. conţine prea multe clişee şi generalităţi nefuncţionale din punct de vedere artistic. Există totuşi semne că mergeţi pe drumul cel bun.*

IOAN E. BALTHES (Tălmaciu, judeţul Sibiu). *Povestirea „Floarea de castan" încă nu ne divulgă suficient de clar dacă aveţi talent, dar ea ne îndrituieşte să creăm verbul „a filipaşiza" (de la numele cunoscutului colaborator craiovean al colecţiei, Titus Filipaş).*

CORNEL MARIN CHIOREAN (Cluj). *Dintre caricaturiştii pe care îi publicăm, dv., I. M. Vintilă şi Mihu Antin aţi pornit cam de la acelaşi stadiu al tehnicii grafice. Ar fi interesant, după atîţia ani de „experimente", să vă comparăm curbele dezvoltării. Deocamdată s-ar părea că stă mai bine Mihu Antin, şi nu numai pentru faptul că a început să lucreze în colaborare. În orice caz, succes la toţi trei!*

MIRCEA ANGHELUŢĂ (Focşani). *Există în caricaturile trimise o anumită simplicitate eficace care presupune că aveţi talent. Mai potenţaţi ideea şi să vedem ce-o ieşi.*

IACOB ARDELEAN (Timişoara). *Povestirile trebuie trimise în două exemplare dactilografiate la 31 de rînduri pe o singură parte a filei. Întrucît textele nepublicate nu sînt înapoiate, este recomandabil ca autorii să-şi păstreze o copie. Ne întrebaţi dacă prezintă interes pentru noi „asemenea încercări literare". Parcurgînd Colecţia, veţi vedea că publicăm adesea povestiri semnate de debutanţi. Acest interes constant este, fireşte, în funcţie de valoarea lucrărilor primite. Deci încercaţi!*

MIHAI EREMIA (Ploiești). *Nu sîntem împotriva poemului s.f. sau f. (dovadă că, uneori, am și publicat piese aparținînd acestor zone), dar avem impresia că în lucrarea dv. n-ați ajuns încă la „formula“ revelatoare. Timbrul solemn și pe alocuri incantatoriu din „Nemuritorul“ nu poate salva fluxul epic, care, cînd nu-i banal, este incoerent.*

LAURENȚIU STOICA (Călărași). *Înțelegem că vă este greu să vă dactilografiați manuscrisul. Totuși credem că această cerință a oricărei redacții devine absolut necesară mai ales în cazul dv.; chiar scrisoarea pe care ne-ați trimis-o am citit-o anevoie din pricina grafiei adesea aproape ilizibile.*

ION TOMOROGA (Vatra Dornei). *Poezia dv. e cutreierată de o undă de umor, dar în ansamblul lor versurile sînt încă stîngace. Mai încercați.*

LEB PETER (Tîrgu-Mureș). *Parcă e ceva mai bine, dar drumul pînă la bine este dificil și spinos. Te-am încuraja să continui dacă acest lucru nu ți-ar perturba traiectoria școlară, ceea ce ar fi atît în detrimentul formării dumitale în general, cît și în acela al talentului posibil. În vremea noastră, scriitorul nu poate fi un ignorant; el este un om cu o solidă pregătire, adesea multidisciplinară.*

VASILE M. BORȘ (București). *Este posibil să aveți talent, dar desenele trimise n-au ajuns încă la o formă publicabilă. Așteptăm o nouă producție.*

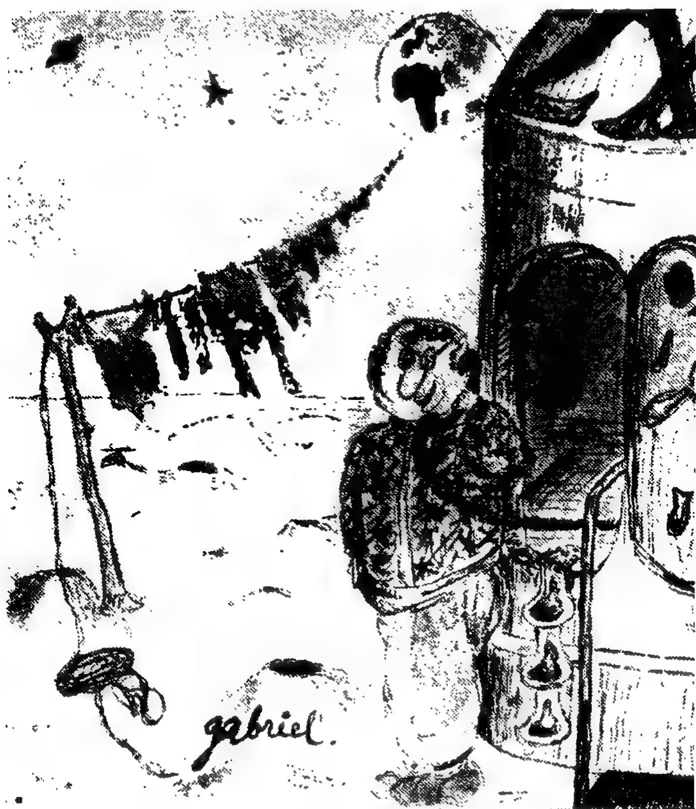
VIRGIL SORESCU (Ploiești). *E ceva, dar foarte nebulos.*

NICOLAE GHERMAN (Timișoara). *„După cîțiva ani de tăcere“ ați reușit să faceți un salt. Povestirea trimisă are o idee s.f. interesantă (deși e discutabilă din punct de vedere al teoriei relativității, totuși este plauzibilă, singurul lucru ce contează dealtfel pentru latura ei anticipativă). Literar vorbind, povestirea mai trebuie lucrată: în special, începutul conține prea multe banalități sau stîngăcii stilistice. Citiți-vă povestirea într-o ședință a cenaclului „H.G. Wells“ (al Casei de cultură a studenților); sugestiile primite acolo vă vor fi de ajutor.*

SERGIU IANCU (Turnu-Măgurele), TRAIAN BERINDEA (Vulcan), MIHALE ȘTEFAN (com. Dumbăvița, jud. Maramureș). *Din cele trimise încă nu ne putem face o idee clară cu privire la posibilitățile dv. literare.*

BRÎNDUȘESCU VASILE (București), OVIDIU PECICAN (Arad), CELINA NEGREA (Cluj), CONSTANTIN OUATU (Bacău). *Încă nu.*

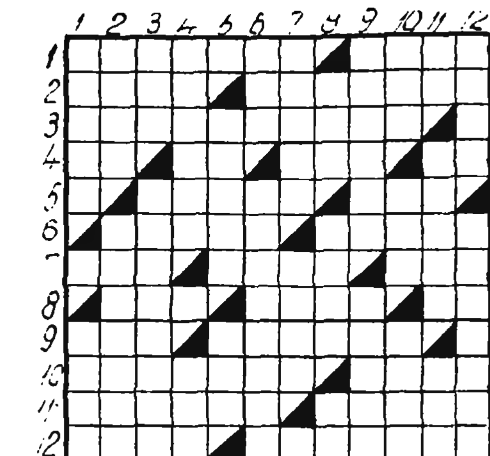
umor

— *Am spălat toate rufele. Pînă vii acasă le pun la uscat!*

desen de GABRIEL MANOLESCU

DELFINI

ORIZONTAL: 1) Organ intern al delfinului folosit în vechime ca leac — Foarte dezvoltate la delfini (sing.); 2) Trib patagonez — Accidentat acvatic la a cărui salvare se preconizează folosirea delfinilor antrenați pentru a deveni păzitorii oficiali ai plajelor (fem.); 3) Succesor la tronul Franței pînă la 1789, care purta titlul de „delfin"; 4) Armăsar dobrogean — Rele! — Florar! — Posed; 5) Jucată pe scenă — Grup vocal; 6) Masa delfinului compusă din pești și alte animale acvatice — Capitală europeană unde se găsește și astăzi „Piața delfinului"; 7) Neptun, care ieșea uneori la plimbare într-o scoică trasă de patru delfini (pl.) — Imaculată — Animal de tracțiune; 8) Vreme nefavorabilă în care delfinul se îndreaptă spre larg — ...de Foc, în care băștinașii își pieptănau părul folosind maxilarele zimțuite ale delfinilor — Nelu Cristea; 9) Fălcile alungite în formă de cioc ale delfinului, prevăzute cu dinți numeroși și uniformi — Gara în care se găsește lacul „Delfinul"; 10) A confirma — Rolul de „gardă de corp" împotriva rechinilor jucat de delfini pe lîngă acvanauți (fig.); 11) Sisteme de orientare la delfini — Delfinii din soclul celebrei fîntîni construită de Bernini la Roma; 12) Varianta „delfin" a stilului de înot „fluture" — Indicată.

VERTICAL: 1) Popor din antichitate care aranja în mijlocul circului pe o platformă (spina) mese pe care se așezau șapte ouă de lemn și șapte coloane cu cîte un delfin pe ele, împrejurul cărora se efectuau șapte alergări — Strîmtoare între Australia și Tasmania; 2) Acțiunea „Delfinul" 1971 — „Părintele istoriei", care ne povestește despre un delfin ce se lasă „călărit", lucru pe deplin posibil dacă ținem cont de exemplele contemporane: delfinul Opo-Jack (1955), din nordul Noii Zeelande, sau delfinul Tuffy, instruit în California și participant activ la experiențele subacvatice Sealab II (1965) și Sealab III (1969); 3) Organ al delfinului, a cărui fosă se închide în momentul înghițirii prăzii fără ca apa să pătrundă prin gîtlej — Semnificația cuvîntului grecesc „delfos", de la care își trage numele delfinul, observîndu-se

încă din vechime atașamentul acestui mamifer față de om (p!) ; 4) Colonie grecească pe țărmul Pontului Euxin, care avea ca emblemă un vultur de mare sfîșiind un delfin — Talaz ; 5) Insulă din Atlantic unde și-a dat sfîrșitul multilateralul Napoleon, care în 1807, la propunerea inventatorului american Fulton de a înzestra navele de luptă franceze cu motoare acționate cu aburi, a răspuns : „În fiecare zi mi se aduc proiecte unul mai absurd ca celălalt. Nu mai departe decît ieri mi s-a propus atacarea țărmului englez cu ajutorul cavaleriei „călare" pe delfini. Poți pleca ; se vede că și dumneata ești unul din smintiții fără număr" — Pe-a lui boltă se distinge și constelația „delfinului" ; 6) Fin (mold.) — Face tumbe și salturi, ca urmare a recepționării de către delfin a infrasunetelor care acționează ca excitanți ; 7) Casa sufletului ! — Monede ; 8) Diminutiv feminin — Din soiul de fructe „dauphine" — În mare ! ; 9) „Caleașca" lui Neptun trasă de delfini — Supliment ; 10) Din nou — Fără vedere — Parte componentă a culturii ; 11) Pe teme ! — Cîntăreț din Lesbos care prevenit în somn de Apolo că marinarii care-l transportau vor să-l ucidă pentru a-l prăda, le cere acestora favoarea de a mai cînta o dată înainte de a muri. Cînd i-au auzit cîntecul, delfinii i-au venit în ajutor, el a sărit în mare, fiind purtat pe spate de către unul din ei pînă la țărm *(mit.)* — Povestire fabuloasă ; 12) Malul de care delfinul se îndepărtează atunci cînd se apropie furtuna spre a evita pericolul unei eșuări. — Capitală a Moldovei medievale care avea ca emblemă un delfin, simbol al unei noi Rome.

Dicționar : ONAS ; BASS

Prof. **Teodor Axioti**

POVESTIRILE COLECȚIEI PESTE HOTARE

Ion Hobana într-o antologie în limba germană

Antologia „Der Diamantenmacher", tipărită de editura „Neues Leben" (R.D.G.), oferă cititorilor un florilegiu de povestiri aparținînd unor prestigioși autori de literatură științifico-fantastică printre care figurează, alături de clasicii genului (Jules Verne, H. G. Wells, Kurt Lasswitz), și reprezentanți ai anticipației contemporane (I. Efremov, Stanislaw Lem, Robert Shacklay ș.a.).

Ne bucură faptul că sumarul antologiei include și cunoscuta povestire a lui Ion Hobana „Cea mai bună dintre lumi", premiată la cel de al doilea concurs național de anticipație (1962) și tradusă pînă acum în franceză, rusă, spaniolă, polonă etc.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scinteii"

2012

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

COLECTIA
„POVESTIRI
STIINTIFICO-
-FANTASTICE"

CENACLUL S.F. „SOLARIS"
BUCURESTI

•• NOIEMBRIE 1973

PRETUL 1 LEU

